
Rozhovor s Janem Švejnařem

Rozhovor s Janem Švejnařem

26.8.2011 18:10 ČRo 6 strana
Jan BEDNÁŘ, moderátor

S ekonomem Janem Švejnařem natočila následující rozhovor Lída Rakušanová.
Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

Pane profesore, vy jste před dvaceti lety v Praze spolu s Josefem Zieleniecem založil při Karlově univerzitě a Akademii věd centrum pro ekonomický výzkum a doktorské studium CERGE EI, a to s cílem vychovat novou generaci ekonomů ze zemí bývalého východního bloku. Povedlo se vám to?

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Povedlo se nám to. Byl to velký projekt samozřejmě. Tehdy sponzoři, nadace různé a tak dále, říkali, že je to tak rozsáhlý projekt, že vlastně ho uskuteční jenom v jedné zemi. A říkali, ať si vybereme buď Varšavu nebo Prahu nebo Budapešť, tak jsme zkoumali různé možnosti. A nakonec jsme ho uskutečnili zde a po dvaceti letech musím říct, že máme stovky absolventů, kteří působí na důležitých pozicích, ať už je to v akademickém světě, ať už je to v bankách, ať je to v národních bankách, veřejných institucích typu Mezinárodního měnového fondu, ale zkrátka, když se na to člověk podívá, tak opravdu ten úspěch byl větší, než jsme tehdy, myslím, úplně očekávali.

Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

A čím jsou ti vaši absolventi jiní než ostatní ekonomové, kteří tady vycházejí z vysokých škol?

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Tak víte, my jsme založili centrum, vlastně učiliště a výzkumné pracoviště, které jede úplně podle standardů, které jsou na nejlepších univerzitách světa. Takže jsme to rozjeli na vysoké úrovni, zajistili jsme, že zde bude řídicí a dozorčí výbor, složený z profesorů ze všech špičkových univerzit, od Harwardu, Princetonu, Michiganu, Berkley a tak dále, londýnské školy ekonomie. A ti nasadili laťku hodně vysoko. Všechno je v angličtině, takže vlastně ti studenti se zde vzdělávají stejně tak, jakoby se vzdělávali na těch špičkových světových univerzitách. A přitom je to zde v Praze a všechny ty výsledky jsou publikovány zde, jsou samozřejmě diskutovány zde, takže z toho má česká společnost obrovskou výhodu i tím, že vlastně je to uloženo zde na Karlově univerzitě a na Akademii věd České republiky.

Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

A jakou konkrétní výhodu z toho má ta česká společnost?

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Tak podívejte se, my tady máme, že jo, jak říkám, stovky mozků, které zde působí a které, i když třeba někdy dělají velice teoretickou nebo technickou práci, tak nakonec ty poznatky a výsledky se potom diskutují i na úrovni, které jsou důležité pro hospodářskou politiku, ať už je to neformálně, ať už je to v NERVu, ať už je to v rámci poradenství jednotlivým ministrům. Naši absolventi jsou členové bankovní rady České národní banky. Dokonce guvernér Singer, ačkoliv se mnou studoval v Pittsburghu, má doktorát z Pittsburghu, tak zde působil jako asistent, profesor, takže zde vyučoval. Takže je to všechno propletené. A je to nejenom u nás, ale je to na Slovensku, je to v Polsku, je to v Rusku. Je to prostě všude možné.

Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

Vy tedy máte takový zajímavý odborný tým sdružený pod názvem IDEA, Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu. Ten už má za sebou několik takových teoretických prací na různá témata, například pokud jde o důchodovou reformu a podobně, ale naslouchají vám politici?

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Naslouchají, protože víme, že diskutují a někdy používají přímo naše tabulky, které, s výpočty a tak dále. Ta druhá otázka, která je relevantní, na kterou jste se zaměřila, jestli to vlastně má potom nějaký dopad na reálnou hospodářskou politiku. Tam myslím, že ne do té samé míry, protože samozřejmě potom ta politika jako politika hraje roli. Takže nakonec, i když to, co je třeba optimální z hlediska hospodářského blahobytu, neznamená, že to bude to, na čem se strany dohodnou, ale to už tak je ve světě všude. Já myslím si, že to důležité je, že zde je instituce, která dodává analýzy, které jsou objektivní, které prostě zohledňují všechny možné věci, ukazují, jaká akce bude mít jaký následek, například sjednocení DPH, jaký bude mít dopad na chudší rodiny, na bohatší rodiny a tak dále. A z toho se potom už potom odvozuje politická debata jak s tím naložit.

Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

Protože i členové té Národní ekonomické rady vlády toho známého NERVu si občas stěžují, že tedy je to, jako kdyby házeli hrách na stěnu tak trochu.

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Tak to víte, to je pravda. Já jsem možná už tak trochu na to zvyklý, protože jsem působil několik desetiletí s různými vládami na světě. A někdy opravdu je to pozoruhodné, protože navrhnete něco a druhý den je to uzákoněno a funguje to. A někdy pracujete velmi usilovně na nějakém projektu, připravíte podklady a z různých důvodů, někdy i třeba změna vlády nebo koalice to nakonec vůbec nikam nevede. Takže já nejsem zase tak jako z toho zklamán, protože si říkám, ta práce zde je, ty studie jsou. Jsou debatovány. Myslím, že budou použity i v příštích vládách nebo koalicích. Takže já se na to dívám spíše dlouhodobě a myslím, že ten NERV sehrává pozitivní roli.

Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

Kde vidí lidé z vaší líhne tu svoji budoucnost, v Evropě, v té východní Evropě, anebo někde spíš ve Spojených státech?

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Víte, oni jsou všude. Přibližně třetina je opravdu v tom soukromém sektoru. A je jak zde, tak ve světě. Třetina je v těch státních nebo, řekněme, veřejných institucích, včetně Mezinárodního měnového fondu a Světové banky ve Washingtonu, Evropské banky pro konsolidaci a rozvoj v Londýně, OECD v Paříži, ale řada jich je zde v České národní bance a jinde. A řada jich učí a dělá výzkum, ať už je to zde nebo v Bulharsku nebo v Polsku nebo na Ukrajině.

Lída RAKUŠANOVÁ, redaktorka

Tak to je docela pěkná síť.

Jan ŠVEJNAR, profesor Michiganské univerzity

Je to krásná síť. A víte, do určité míry jsme vlastně pro Karlovu univerzitu a pro akademii vytvořili nebo znovu vytvořili takové to povědomí, že Praha je místo, kam se jde studovat, kde se získají znalosti a kam lidé tak nějak po celý život patří. A ta síť, jak říkám, několik set nyní ekonomů, kteří jsou vzdělaní a kteří se znají a působí na těch různých pracovištích v různých zemích, představuje obrovský potenciál, když, no, vezměme si příklad, kdyby byla nějaká velká hospodářská krize, kdy lidé budou v budoucnu na klíčových místech, tak /nesrozumitelné/ svoji činnost, myslí podobně logicky a tak dále, čili to může mít velký dopad.

Jan BEDNÁŘ, moderátor